

De Zon Zijn Schijn

De Zon Zijn Schijn

Yormie Aboe Dzaki

Schrijver: Yormie Aboe Dzaki
Coverontwerp: Omar Aboe Dzaki
ISBN: 9789402199246
© Yormie Aboe Dzaki

Voor mijn vader, Frans Aboe Dzaki

0

Op het moment dat ze de zonderlinge man aantikte, wist ze het zeker.

Eerder die avond had ze al een vermoeden, nadat ze net haar beste vriendin gebeld had, om het geplande avondje uit af te zeggen. Wat later, tijdens haar fietstocht naar het café waar niemand haar kende, door een stadsdeel dat zij alleen kende van sporadische doortochten, was het weer uit haar hoofd verdwenen. Ze genoot van het zwoele avondweer en het wapperen van haar jurkje langs haar blote benen. Pas toen de uitsmijter voor haar opzij stapte en de deur openhield, kwam het gevoel terug. Omgeschoold tot een geloof.

Toen stond ze daar opeens, voor het eerst, in een veel te chique dranklokaal. Ze vroeg zich af wat ze hier kwam doen. Het was een typisch, omgebouwd herenhuis. Een hoog, sierlijk houten plafond met weelderige kroonluchters, krullende patronen in het behang; alles warmbruin, alles zacht. Mooie, ontwikkelde mannen en vrouwen aan tafeltjes, hun gezichten gestreeld door kalm flakkerende kaarslicht - eilandjes van gezelligheid en wijn. In de zee van zacht tapijt, prat in het midden, dreef een houten dansvloer door de dunne nevel van rook en sfeermuziek. Zacht klakkende schoenen en hakken; een getalenteerd kwintet daarachter. Misschien had ze even geen zin in haar vriendinnen, misschien wilde ze hen wat bewijzen. Of haarzelf? Ze begaf zich naar de imposante bar, die de hele rechterwand van de kamer sierde met een koek van spiegels en drankflessen. Ze wist niet wat ze wilde drinken. Misschien kom ik uit noodzaak, of bijkans toeval, dacht ze. Ze kon haar vinger er niet precies op leggen.

Tot het punt dus, dat ze die eenzame man op de schouder tikte. In het trage moment waarin hij zich langzaam omdraaide, kroop de zekerheid in haar geloof. In haar hoofd hoorde zij het tegen haarzelf zeggen. Je bent gewoon gek, Margriet. Je hebt weer zo'n bui.

Voor even dacht ze dat ze echt gek was geworden, dat de realiteit haar ontvlucht was. Soms gebeurt het dat je het één aanziet voor het ander, dat de registratie mislukt. Een fractie van een seconde, nooit veel langer. Maar voor Margriet bleef de fout haar aankijken, de correctie bleef uit. De man deed het uiteindelijk voor haar, door de zonnebril die hij had zitten poetsen haastig op zijn neus te zetten. Voor Margriet kon het niet baten: het besef dat het syndroom van Down vanachter de zwarte glazen naar haar loerde, viel niet te corrigeren.

“Goedenavond.” Zijn stem klonk jonger dan ze verwacht had. Ze gaf hem haar hand.

“Hallo.” Aan zijn hand te voelen, kon hij niet veel ouder dan haar zijn.

“Ben je hier helemaal alleen?” hoorde Margriet haarzelf vragen.

“Hoe bedoelt u?” Haar hand gleed langzaam uit de zijne, terwijl ze probeerde te bedenken hoe zij het bedoelde.

“Nou, ik bedoel... Ik weet het niet. Ik wist gewoon niet dat iemand, hè? Helemaal alleen, uhm, in een kroeg. Ja.” Margriet schoot in een schaamlach. Hij deed met haar mee.

“Ik zie het al,” zei hij geamuseerd. “U zou gewoon niet denken, dat iemand zoals ik 's avonds in een café zou zitten, zo'n mooie als deze nota bene, en dat dan ook nog eens zonder, hoe zal ik het zeggen, begeleiding doe?”

“Nee, joh. Zo bedoelde ik het helemaal niet!” zei Margriet, verbaast van zijn doortastendheid.

“Het is al goed,” zei hij. “Ik heb een zeldzame vorm van het syndroom, men noemt het wel de mozaïek-vorm. Niet al mijn cellen hebben de trisomie. Alleen mijn handen, voeten en hoofd doen eraan mee. Vanbinnen ben ik in orde, zoals u hopelijk kunt horen. Een geluk bij een ongeluk.” Hij legde zijn hand zachtjes op haar schouder. “Ik heet Theo, trouwens.”

“Margriet.”

“Kom zitten, Margriet. Ik wil je iets te drinken aanbieden.”

Voor de kruk waar hij naar gebaarde, stond een leeg glas op de bar. Hij pakte het en kwispelde ermee naar de garçon, waarna hij het aan zijn andere kant weer neer zette. Margriet legde haar tasje op de bar en nam plaats. Er werd een nieuw glas voor haar neergezet. De duur ogende fles, waarvan Margriet dacht dat het er ter decoratie stond, werd opengetrokken. Hij schonk haar een glas whisky in.

Margriets verbouwerering zat haar in de weg - haar jurkje was er te klein voor. Het gezicht, met de kleine mond en scheve lippen, de dikkige wipneus en de door extra huidplooiën samengeknepen ogen, kreeg ze onmogelijk gerijmd met de rest. Niet met de stilistische zonnebril, niet met het maatpak wat hij droeg. Driedelig donkerblauw en grijs, net en nieuw, van een stof die ze wilde aanraken. En dan nog de omgeving. Het was alsof ze een boek in een videotheek had gevonden, of een cd-speler in een antiquariaat.

“35 jaar. Deze single malt. Hij is ouder dan dat wij zijn, maar niet ouder dan alles wat er is.” Hij hief zijn glas. “Proost.”

Margriet tikte haar glas tegen die van hem, keek tegen de glazen van zijn zonnebril. Ze zag hoe hij een slok nam. Nadat het glas weer loskwam van zijn dunne lippen krulden zij zich naar binnen en verdwenen - een stiftstreep onder

zijn neus. Aan de rest van zijn gezicht kon ze zien, dat hij met gesloten ogen genoot. Haast was ze het vergeten en nam vlug haar eigen slokje. Het brandde. Stel een vraag, dacht ze, peil zijn verstand. Theo's gezicht opende zich weer. Margriet beseftte dat hij sliste, toen hij becommentarieerde dat de slok subliem was geweest. Dat heeft hij dus ook, dacht ze.

“En bij u?”

“Ja, exquisite,” antwoordde Margriet. “Erg lekker. Een goed jaar.” Theo schoot in de lach en morste whisky. Het kwintet hield toevallig even in, een brug slaande naar het volgende stuk. Enkele hoofden van de eilandjes aan de overkant draaiden zich naar het vreemde gegiechel.

“Afijn,” zei hij, uiteindelijk bijgekomen, precies toen de eerste noten klonken. “U bent erg geestig.”

“Dankje,” zei Margriet maar.

“Weet u, mijn compagnon en ik waren zojuist in discussie verwickeld. Een kwestie waar wij beiden zeer verschillend over denken. Misschien dat u ons kunt helpen met een ander perspectief, een creatievere inslag.”

“Kom maar op,” zei Margriet geveleid.

“Mooi. Een vraag.” Hij boog zich naar haar toe, zo dichtbij dat er nog net één hoofd tussen hun gezichten paste. “Heeft de mens iets te zoeken in de ruimte? Of beter, is de ruimte een geschikte plek voor ons?”

De tweede slok stroomde haar mond in terwijl de verbazing in haar gezicht kroop. Bedenkkelijk slikte ze door en zag ze hoe Theo zag dat zij zich geen antwoord kon bedenken. Nu schoot zij in de lach. Theo grijnsde met haar mee, maar schoof de grijns terzijde toen hij Margriets blik van de zijne zag dwalen. Wist hij wie ze zag?

Margriet wist het niet. Haar zoektocht naar een antwoord had zich omgekleed tot vraag. Opeens stond hij daar, even verderop, tussen de opengeslagen roodfluwelen gordijnen,

die de opening van het gangetje naar de toiletten omlijstten. Kort had hij haar ook aangekeken, waarna hij zijn mars weer voortzette. Richting hen? De compagnon.

Aan Theo's andere kant nam hij plaats. Hij had aandachtige, donkergroene ogen en zwart warhaar, krullig noch sluijk. Theo, die slechts half van haar was weggedraaid, wendde zich nu helemaal naar de bar, om ruimte te maken voor de uitgestoken hand. Precies voor zijn borstbeen schoven hun handen in elkaar. Hij was warm, nog vochtig van het wassen. Ze verstond zijn naam niet.

“Aangenaam. Margriet.”

“Insgelijks.”

Zijn hand gleed uit de hare, waarna hij de fles greep en zijn glas bijvulde. Onderwijl vroeg hij of hij ergens tussenkwam. Hij komt inderdaad ergens tussen, dacht Margriet. Ze vroeg zich af of hij het laatste likje van de voorgaande conversatie had geproefd, of hij wist wat er gaande was. Ze hoopte van wel.

“De dame en ik hadden het net over onze discussie van eerder. Ik vroeg haar wat zij ervan dacht.”

“Interessant! En?” vroeg hij met gretige ogen aan Margriet.

“Tobias hier, gelooft dat er wél plek is voor de mens buiten onze dampkring. Is het niet, Tobias?”

“Jazeker, mijn goede vriend, dat klopt.”

“En jij niet?” vroeg Margriet.

“Allerminst,” antwoordde Theo. “Omdat zij met haar eerste grote sprong al bewezen heeft dat de mensheid de ruimte in kan, gelooft Tobias dat het enkel een kwestie van tijd is eer de rest ook binnen bereik komt. Mijns inziens getuigt dat van totale overmoed aangaande de mens zijn kunnen.”

“Vertel haar anders wat jouw theorie is, Theo.”

“Ga ik zeker doen.”

Margriet luisterde. Tijdens de uiteenzetting vroeg ze zich af of dit zo'n avond zou worden. Zo'n avond die haar jaren later nog steeds zou bijstaan. Wat zal deze gekke bui haar nog meer brengen vanavond? Zou het effect hebben, deze impulsieve actie, op de loop van haar leven, hier in de ochtend van haar twintigerschap? Ze vroeg zich af of ze over 15 jaar, bij het aanbreken van het nieuwe millennium, nog iets zou merken van deze avond.

Theo's verhaal was begonnen met de plek van de mens. De plek - nu en altijd al - was natuurlijk de aarde. Hier kwam de mens vandaan, is zij gevormd. Zij is *ernaar* gevormd. Hier was ons water, ons zuurstof, ons voedsel. Daarom moet zij hier ook blijven, stelde Theo. Maar hij ging verder. Hij stelde Margriet een vraag. Wat het doel van het leven was; het biologische leven. Eer zij een antwoord kon geven, gaf hij dat zelf. Het 'doel' van het leven, zei hij, was handhaving. Handhaving en verspreiding. Daarom kon je overal op aarde leven vinden. In de heetste delen van de zee, de koudste toendra's, de hoogste bergen en de wildste rivieren. Voor elke plek dat het leven tegengekomen is, heeft het wel een manier gevonden om het er zich te handhaven. Behalve, stelde Theo fier, in de ruimte. Het idee dat de mens hier een uitzondering op vormde, verwierp hij. Er is nooit een kind in de ruimte geboren, toch? Nee, dat is nooit gebeurd.

"Kom op," zei Tobias half gekscherend, "maak je punt nou maar."

Zijn punt, zo hoorde Margriet gefascineerd, was dat het niet wij, maar onze 'kinderen' waren, die de taak op zich hadden de ruimte te bevolken. Niet onze kinderen van vlees en bloed, maar die van plastic en metaal: de computers, de robots. Zij hadden als geen ander de middelen om zich daar te handhaven en te verspreiden.

"Nou, dat is dus wat hij gelooft," zei Tobias.

“Geloof? Wees eens niet zo lichtzinnig, Tobias. Dit is mijn *kern*. Hier werk ik voor!”

“Ja, ja. Sorry, Theo. Ik weet het. Je weet dat ik dat respecteer. Heb je dat onze beeldschone eregast trouwens al verteld?”

“Wat verteld?”

“Waarom wij hier zitten. We zitten hier toch juist voor je werk? Dat vieren we!”

“Wat vieren jullie?” vroeg Margriet, grijpend naar houvast.

Tobias slaat een arm om Theo’s schouders, draait zijn knokkels in het dunne haar. “Deze jongen hier, is een groots denker. Dat moet ik hem meegeven. Wat hij jou zojuist verteld heeft, wilt hij waarmaken. Ik zeg hem altijd dat het dwaas is, maar hij luistert slecht. Zo slecht zelfs, dat het hem misschien nog gaat lukken ook. Gisteren was deze tent nog veel te chique voor ons. Vandaag zitten wij er toch. Vandaag, beste Margriet, heeft deze man zijn eerste miljoen verdiend!”

Terwijl Tobias ieders glazen bijvulde voor een proost en de garçon gebod alvast een nieuwe klaar te zetten, staarde Margriet naar de donkere glazen van Theo. Ze wist dat hij terugkeek; verlegen, maar met een zweem van stalen zelfvertrouwen.

Daar was het dan. Het was zo’n avond; gevolg van haar gekheid. Maar Margriet bekommerde zich daar niet meer om. Mooiere fantasieën flitsten al voor haar geestesoog.

1

Terwijl hij een scherfje kristal uit zijn bovenarm punnikt, vraagt de man op het onverlichte bankje zich af of ze al hetzelfde explosieve pad als zijn vrouw bewandelt.

Ze wordt steeds vaker boos de laatste tijd, de boosheid is alsmaar intenser en de bijbehorende uitdrukking lijkt hem steeds bekender voor te komen. Met name de plotse sprong die haar gelaat maakt van woede naar leegte, wanneer het geweld naar boven komt komt borrelen. Die is het pijnlijkst.

Tobias Blaeu zit onder een kraakheldere sterrenhemel; de maan hangt laag, als een mandarijnenschijfje, boven de horizon. In het licht wat hiervan afkomt, bestudeert hij zijn wonden. De dichtstbijzijnde auto, de zijne, staat vijf kilometer verderop.

Toen het wijnglas naast hem tegen de deurpost uiteenspatte, voelde hij vier steken: drie in zijn arm, één vlakbij zijn linkeroog. Die bij het oog was het venijnigst, maar toen hij daar even later in zijn achteruitkijkspiegel naar keek, had hij nauwelijks wat kunnen zien. Geen wond, de lichtste zweem van een bloeding; een dunne splinter misschien. Met zijn arm was de kwestie eenvoudiger: twee goeie sneeën, in eerste instantie. De derde had hij zojuist gevonden, verstopt onder de rand van zijn mouw. Daar zat nog een scherfje in.

Het scherfje komt uit zijn arm. Met een zakdoekje bet hij het bloed af, maar al gauw is het net als de propjes voor zijn voeten meer rood dan wit. Hij verfrommelt het katoen en mikt het bij de rest. In de laatste zakdoek snuit hij zijn neus en laat ook deze voor zich vallen, zodat ze weer allemaal hetzelfde zijn.

Het was snel gegaan, zoals die dingen snel gebeuren. Haar laatste schreeuw van woorden was nog nauwelijks tot hem doorgedrongen of het wijnglas vloog haar hand al uit. Daarna kwam de rechtse op zijn neus, de schelle glasregen op de grond. Haar gezicht verviel weer in woede en daarna verbazing. Zonder nog iets te zeggen was hij gegaan. Ervaringsdeskundige als hij is, wist hij dat die actie de enige juiste was. Ze had haar tijd nodig.

Het houten bankje, waar Tobias op zit, is geen gewoon bankje. De rugleuning is hoger dan normaal, zodat hoofden er ook op gerust kunnen worden. Hij duwt zijn rug ertegenaan en knijpt een hendel in, onder de zitting. In één gesmeerde beweging wordt de hoek tussen zitvlak en rugleuning vergroot en verandert het bankje in een soort brede strandstoel. De Sterrenkijkstand. Het meticulous beheerde natuurgebied is bezaaid met dit soort bankjes. Kijkend naar de hemel mijmert Tobias over zijn dochter.

Het is voor hem geen geheim wat er straks gaat gebeuren. Na eerst nog een uurtje het verleden in te turen, zal hij weer op huis aan gaan. Zij zal al naar bed zijn of zelf net terug zijn van haar wandeling. Praat hij tegen haar, dan zal ze hem zeggen dat hij haar even met rust moet laten, alsof hij de reden tot eruptie was. Hij zal dus zijn mond houden, zelf ook naar bed gaan en de volgende morgen als normaal verdergaan. Het voorval onthouden had geen zin, erover praten evenmin. Ze heeft hulp nodig, denkt hij, maar hij is geen psycholoog, hij is sterrenkundige. Nee, Tobias, je bent zelfs dat niet. Je bent een lafaard, een schlemiel. Je laat het elke keer gebeuren. Van mijlenver zie je het aankomen, maar je wacht. Je duwt de boel voor je uit, laat de druk stijgen en dan, wanneer het te laat is voor diplomatiek gezwets en het voor haar onmogelijk is geworden nog een reden te verzinnen om geen gif te spuwen, dan pas trek je je

mond open. Je weet precies wat er elke keer van komt. Alhoewel, deze keer was dus anders.

Voorzichtig en met vertrekkend gezicht bevoelt hij zijn neus. Als hij enkel van zijn tastzin uit zou gaan, zou hij stellig beweren dat deze zo groot was als een beurse peer. Het vliegende wijnglas was al vaker, in andere gedaantes, zijn richting opgekomen; vliegende borden en schotels, suizende romans en, dertig jaar geleden al, de parabolisch reizende hamster, waarvan hij nooit zou weten hoe het haar verder vergaan is - het raam achter Tobias stond open, de drukke winkelstraat had het beestje opgevangen. De herinnering van het vliegende knaagdier laat hem tegen zichzelf grinniken en voor een kort moment denkt hij tevreden terug aan vroeger. Hij denkt aan zijn lieve Margriet, hoe ze na een korte stilte van verbijstering schaterlachend op de poef zachte en ... er verschijnt een donker gestalte in de bovenste regio van zijn blikveld. Schielijk schieten zijn ogen omhoog, tegelijkertijd voelt hij een steek in zijn hals, gelijk de splinter; een in leder gehulde hand klemt zich strak om zijn mond. De druk in zijn hals zwelt aan en voelt algauw als een zwaardsteek. Uit het bos om hem heen komen dreunende explosies, een overweldigend, daverend lawaai. De hand laat los en kwijl sijpelt langs zijn mondhoeck terwijl zijn ontspannen kaak als een losse melktand aan zijn gezicht bungelt. Totale slaap en verlamming overspoelen hem, alsof zij de aanzet geven tot de heftigste knikkebol van zijn leven. Zwart wordt het uitspansel dat boven hem prijkt. Dan blijf er alleen nog stilte over.

“Geef het toch nog even, over een half uur is hij weer helemaal bij kennis.”

“Ik heb geen half uur; ik ben er *nu*, toch? Geef hem dat spul.”

“Ja, dus? Je weet het zeker? Want als ik het goed heb begrepen, wilde je hem voor je praatje *helder* hebben. Iets wat in mijn ogen alleen legitiem is, wanneer meneer ook *nuchter* is, snapje?”

“Volgens mij heb ik jou ook duidelijk uitgelegd dat ik de enige ben die aan het woord zal zijn. Hij hier, hoeft enkel te luisteren. Net als jij, overigens.”

Voor Tobias klonk de woorden als uit een droom: achteraf en stomp. Maar langzaam begint hij bij zinnen te komen en merkt, dat de stemmen niet in zijn hoofd ontspringen, maar van ver weg doordringen.

“Dus, één dosis van het amfetaminemengsel, intraveneus. Ja?”

“Positief, dat is ‘em.”

“Dit is die ene die maar een paar minuutjes werkt, dat weet je, hè?”

“Ja, dat is perfect, meer heb ik niet nodig. Des te makkelijker krijgen we hem ook weer in slaap. Kom op.” Een zucht; schuin achter hem nu. Dan een prikje in zijn arm.

“Zo, mag ik nu gaan dan?”

“Uitstekend. Ja, ga nu, de rest kan ik alleen.” Er opent en sluit zich ergens een zware deur. Tobias beseft dat hij zijn ogen nog dicht heeft. Hij tracht ze te openen, maar zijn oogleden zijn te zwaar. Hij begint zich paniekerig te voelen. Maar het is niet echt paniek, het is anders. Het is haast. Ongerichte, schrale haast. Zijn ogen schieten open.

Tegenover hem ziet hij een man in een donker pak achter een autoritair, eikenhouten bureau zitten. De gitzwarte glazen van een gestileerde zonnebril met donkerbruin montuur verhullen de ogen, die heimelijk naar Tobias

loeren. De man recht zijn bril nadat hij hem eerst in dezelfde vloeiende beweging scheef had gezet en met mild sigmatisme spreekt hij Tobias' volledige naam uit.

Ofschoon Tobias nog verre van helder is - zijn lichaam voelt aan alsof het zich opmaakt voor een gevecht, door heel zijn lijf schieten rillingen en hittegolven en zijn hoofd is luid en stroboscopisch aan het malen - kan hij de stem onmiddellijk plaatsen. Het archetypische aanzicht van de gedrongen man in het maatpak met de eeuwige zonnebril kristalliseert zich nu tot één persoon en geen andere. Oude herinneringen en beelden doemen als schoten van een machinegeweer in hem op. Vrienden voor het leven, en toen kwam het leven. Maar hoe heette hij nou ook alweer? Het ligt op het puntje van mijn tong, echt. Nee, niets te vinden hier, maar... mijn temporale kwabben, natuurlijk, *daar* zitten al mijn namen! En anders vind ik hem wel in één van mijn zeepaardjes! Reestaartjes. Of was het toch mijn neocortex, voortoneel des breins? Wat denk ik toch vreemd, ben ik gek, of dood, of droom ik? Waar is Lotte toch? Dat sierzwaard aan de muur is prachtig! Ze moet het zien. Twee baardjes. Oké, Tobias, rustig aan, straks vliegt je kop nog uit de bocht en je weet nog dondersgoed hoe je auto eruit... Van Slochteren!

Tobias wil de naam naar buiten schreeuwen, zijn hoofd uit, maar faalt. Zijn kaken lijken op slot te zitten, zijn lippen aan mekaar genaaid; het geluid dat hij maakt laat het klinken alsof hij verdrinkt.

“Tobias? Tobias!” Er stampt een vuistslag op het bureau; laptop, sierlijke penmen en een lege koffiemok maken een synchroon sprongetje. “Luister naar me! Nee, je kunt niet praten, je hebt duct-tape op je mond. Ja, ook om je polsen en je enkels. Je zit vast, geef het op.”

Tobias geeft het ook op, stopt met wurmen en laat zich murw in zijn plakkerige boeien zakken. Hij maakt nog een kort geluid alsof hij verdrinkt, maar al gauw weet hij zelf niet eens welke woorden hij naar buiten wilde jagen.

“Je bent ontvoerd, Tobias. Mijns inziens heb ik dat zojuist uiterst duidelijk uitgelegd, of niet soms? Het is niet de bedoeling dat je spreekt, maar dat je luistert. Ik zal mijn uitleg nu voortzetten en als ik jou was, zou ik opletten. Gesnopen?”

Tobias geeft een knikje.

“Goed, zoals ik al zei...”

Tobias zijn gespannen ogen rusten weer op het sierzwaard, dat hoog achter Van Slochteren aan de muur hangt. Hij staart, haast als betoverd. Het is een Japanse, lang en krom en zonder schede, zodat het lemmet, met zijn fraaie, golvende grensgebied tussen het hardere en zachtere staal, gelijkend een strand bij springeb, voor zijn ogen schittert. Waar zou z'n kleine kameraad wezen? Voor Tobias voelt het alsof hij compleet in het ding gezogen wordt en op den duur lijkt het magistrale moordwapen als een regenboog boven het hoofd van Theo te prijken. *Dat* was het. Theo! Theo van Slochteren. Eeuwige rust en zachte, gemakkelijke focus nestelen zich in Tobias zijn hele wezen, voor even. Hij hoort de naam van zijn dochter.

“... alles aan Lotte. Ik zal haar de waarheid geven. Haarfijn zal ik alles duidelijk maken en jouw leugens voor haar rechtzetten. Ik zal haar laten zien, ja *zien*, hoe het echt is gegaan! Ik heb de beelden, Tobias. Die beelden die in feite door *jou* zijn vastgelegd! Je hebt dus geen tijd nodig om na te denken, ik doe jou namelijk ook geen voorstel. Je hebt geen keus.” Plots staat Theo op. “Ik ben klaar hier. Tot ziens, Blaeu. Succes.” Met harde stappen ijlt hij de kamer uit.

Tobias hoort de deur al niet meer openen of sluiten. Weemoed heeft hem gevuld; hij denkt enkel nog aan zijn lieve Lotte. Alsof zijn buik schuin opengereten is, van lies tot lever - zo voelt het. Dan krijgt hij een prikje in zijn nek.

2

Met de nonchalance van iemand die nooit gestopt is, steekt Tobias de laatste sigaret uit het pakje op. Drie dagen. Zo lang heeft hij erover gedaan om hem op te krijgen; het eerste pakje sinds twintig jaar. Een week nadat hij begonnen was op zijn nieuwe post in het afgelegen onderzoekscentrum vond hij een slof peuken in een vergeten voorraadkast. Nu ligt deze verstopt in zijn bureaula, rijp voor de pluk. Eén pakje armer. Terwijl hij ringetjes probeert te blazen – iets waar hij vroeger zeer bekwaam in was – denkt hij terloops aan zijn dochter. Aan haar lach, aan haar ernstige frons wanneer ze zich concentreerde of in gedachten was, aan de onoverbrugbare afstand tussen hem en haar. De brief met Theo's oratie was kraakhelder geweest: hij zou hier blijven zolang het moest, tussen de vulkanen en het ijs, verschanst in een immense kubus van gewapend beton. Hij kreeg de kans een innigere relatie op te bouwen met zijn beste vriend, de zon. Maar tegelijkertijd zou hij verstoken blijven van het mooiste geschenk wat die vriend hem ooit gegeven had.

Hij wurmt het smeulende uiteinde van zijn laatste beetje sigaret tussen de achttien andere stompjes. Trekt zijn la open om er een nieuw pakje uit te vissen – ook de gewoonte om zijn peuken in de borstzak te bewaren, heeft hem reeds teruggevonden – maar stokt wanneer hij geklop op de deur van zijn werkkamer hoort. Gauw grist hij een vers pakje uit de slof en schuift in één soepele beweging de asbak achter zijn opengeklapte laptop met zijn ene hand en laat het pakje zijn borstzak in glijden met de andere; met zijn voet tikt hij de bureaula dicht, trekt uit de alsmaar uitdijende stapel een

velletje papier met grafieken en gegevens en begint te doen alsof hij het aandachtig bestudeerd.

“Hij is open, kom binnen!”

Van Slochteren begeeft zich in de nu al uitgeleefde werkruimte.

“Goeiemorgen, Blaeu,” zegt hij nors. Tobias draait zijn stoel een kwartslag naar rechts, maar blijft het papier in zijn hand bekijken terwijl hij de groet beantwoordt. Een tweede stem begroet hem. Zijn hoofd draait nog een snelle kwartslag verder, naar de deur, de antipode van zijn onordelijke bureau.

Achter Van Slochteren uitstekend staat een lange jongeman. De jongeman laat zijn ogen over de chaos dwalen. Kijkt van muur tot overstaande muur, links een heuvel kleding met een lege koffer ernaast, meer naar het midden een spoor van papierwerk dat richting het stalen bureau loopt. Zijn ogen kruipen over het bureau; het rommelige scherm van de laptop; een leeg whiskyglas; een ingelijste foto. Verder naar rechts een los matras op de grond, verfrommelde dekens erop en aan het hoofd een kussen zonder sloop. In de verste hoek ziet hij een draaidop liggen. Dan schieten zijn ogen weer terug in het lood, richting de man in het midden. Voor even maken ze oogcontact.

“Je weet dat je hierbinnen niet mag roken, hé?”

“Ja, baas,” zegt Tobias.

Van Slochteren snuift, kijkt de kamer nu ook vluchtig rond en zegt, “Ik kom je jouw nieuwe assistent brengen, zojuist ingevlogen per wickenwagen.” De man stapt opzij om de nieuweling te tonen.

“Wickenwagen,” zegt Tobias met een scheve mond. “Goeie.”

De jongeman loopt verder de kamer in, met uitgestrekte arm richting Tobias.

“Arnold Janssen,” zegt de jongen. “Janssen met ‘s-s’, Meneer Blaeu.”

“Ho, ho! Tegenover Meneer Blaeu zou ik niet over de SS beginnen! Noem mij maar gewoon Tobias.” Het gedrongen lijf van Van Slochteren struint met handen achter de rug door de kamer, zijn afkeurende blik blijft uiteindelijk rusten op het geïmproviseerde bed.

“Waarom slaap je niet op je kamer, Blaeu? Ik heb je daar toch over ingelicht?”

“Inderdaad.”

“Schort er wat aan?”

“Ik blijf liever in de buurt van mijn werk, dat houdt mij gefocust,” zegt Tobias ongeduldig.

“Ja, ja, dat had ik natuurlijk kunnen weten,” mompelt hij, terwijl hij de rest van de kamer beziet. Tobias draait zich weer naar Arnold en met een schittering in zijn ogen zegt hij, “Nou, mijn assistent, waar ga jij mij dan zoal mee helpen, als ik dat zo brutaal vragen mag?”

“Ik weet altijd de beste koffie uit de automaat te trekken, bijvoorbeeld,” zegt Arnold met een lach. “En ik ben ook erg goed in...”

“Meneer Janssen is afgestudeerd in astronomie met een master in astrofysica. Hij heeft de selectie met vlag en wimpel doorstaan, zowel op het gebied van competentie als op betrouwbaarheid. Een uitmuntend analytisch vermogen huist er in deze jongeman, voor jou een zeer adequate assistent dus. Hij zal je bijstaan in het verwerken van de gegevens en het afstellen van de instrumenten. Ik zal je niet tegenhouden wanneer je toch besluit hem als loopjongen te gebruiken, maar dat zal natuurlijk niet in dank worden afgenomen. Zijn tijd hier is beperkter dan de jouwe, dus kostbaarder.” Van Slochteren werpt een ernstige blik naar Tobias. “Gezien jouw besluit om in dit hok zowel te werken

als te leven, lijkt het me niet meer dan logisch dat de heer Janssen jouw slaapvertrek zal gebruiken.” Van Slochteren loopt terug naar de deur en draait zich in de deuropening richting de twee mannen. “Ik vertrouw erop dat je begrijpt wat er van je gevraagd wordt, Blaeu. Aan recalcitrantie heb ik geen boodschap. Je weet wat daar de gevolgen van zijn.”

Zodra de deur achter Van Slochteren dichtvalt, rekt de jongeman zich uit, gaapt en vervalt hij in een lomer postuur.

“Wat een zure, zeg. Jij bent de eerste persoon die ik hier zie die nog een beetje lachen kan.”

“Zeker,” zegt Tobias afwezig. Zijn ogen staan nog op de deur gericht, maar kijken doet hij niet. Hij lijkt tot de nok van zijn bovenkamer te zijn geklommen.

“Vind je het vervelend, dat ik nu jouw kamer krijg?”

“Neuh... niet echt.” Nog even blijft hij stil en staande, dan schudt hij met zijn hoofd, zijn ogen losmakend van de deur. Hij gaat weer in zijn bureaustoel zitten en met zijn hoofd in zijn nek kijkt hij omhoog naar Arnold. Zijn gelaat glimt van nieuwsgierigheid. “Die zure; hij zei net dat jouw tijd beperkter is dan de mijne.”

“Inderdaad.”

“Mijn tijd hier is voor zover ik weet onbeperkt. Het hangt er voornamelijk vanaf welke vragen ik hier beantwoord en hoe snel,” zegt Tobias, nu de vingertoppen van zijn gespreide handen tegen elkaar aantikkend. “Wanneer komt jouw tijd hier dan ten einde, vraag ik mij af; hoelang ga jij mij helpen?” En hoelang duurt het tot jij mij *echt* zal kunnen helpen?

“Anderhalf jaar, dat is de afspraak. De laatste vier weken van het eerste jaar krijg ik verlof en dan maak ik het laatste half jaar in één ruk af. Daarna ziet men wel weer verder, denk ik.”

Tobias staat op, krult zijn lippen naar binnen en steekt er een sigaret tussen. Met opgetrokken wenkbrauwen - een ridicuul gezicht - richt hij het geopende pakje naar Arnold.

“Nee, dank je. Ik ben een tijd geleden gestopt.”

“Toevallig, ik ook,” murmelt Tobias. “Maakt verder niet uit, ik durf te wedden dat je nog voor het eind van de dag geen reden meer zal hebben om het niet te doen.”

Terwijl hij dit zegt, bungelt de peuk klunzig aan zijn lippen, haast valt hij ertussenuit, wat hem dwingt zijn hand te gebruiken om hem verder zijn mondhoek in te wrikken. Teleurstellend. Hij is toch niet meer de man, de roker, van vroeger. Ook wordt hij zich plots van zijn houding en toon gewaar: een man van begin vijftig - hoewel hij jonger oogt, zijn lijf is nog altijd even lang, slungelig en pezig als toen hij twintig was - die spreekt alsof niets hem boeit, en hij tegelijkertijd al exact weet hoe de boel in elkaar steekt. Op sommige vlakken heeft hij zich dan ook nooit tot volwassenheid ontwikkeld, maar op andere is hij weer verder gegaan dan menig medemens. Vooral zijn interesses heeft hij minutieus uitgewerkt; tot in de diepste krochten van 's mens collectieve kennis is hij doorgedrongen, heeft daar de rijke delfstof gewonnen, om het vervolgens om te smelten en uiteindelijk in de almaar uitdijende brij van zijn eruditie te gieten. Nu weet hij te veel, de mensen om hem heen veelal te weinig en ziet hij steeds minder de nood ervan in zich te gedragen. Sinds kort nog minder dan voorheen, nu hij nog iets weet wat zeer weinig mensen weten. Sterker nog, iets waarvan hij weet dat geen ander mens op aarde, naast hem, er weet van heeft.

Arnold lacht niet om die laatste opmerking, maar lijkt het eerder op te nemen als sein dat de toon van de conversatie staat te verschuiven. Als een student die zojuist zijn docent hoort verkondigen dat er cruciale stof in de aankomende

uitleg zit, kijkt hij weetgierig richting Tobias. Op zijn beurt, merkt Tobias nu op dat Arnolds houding weer veranderd is. Dat het moment is aangebroken waarop hijzelf iets belangrijks los moet laten. Nadenkend en de tijd rekkend neemt hij nog een trek van zijn sigaret.

Na de uitgesmeerde stilte besluit Tobias weer te spreken.

“Kom,” zegt hij gebarend met zijn hoofd richting de gang, de deur staat inmiddels open. “We gaan even lunchen in de kantine, ik heb nog niet gegeten vandaag.” Arnolds gezicht verslapt onmiddellijk.

“Wordt de kantine dan nog bediend? Er is hier toch bijna niemand meer?”

“Nee, het kantinepersoneel is al een tijd weg, al voordat ik kwam. Maar elke twee weken komt er een helikopter met voorraden binnengevlogen, de piloot stouwt onze koelkasten en vriezers weer vol en wij mogen dat naar hartenlust opmaken.” Met een knipoog en een scheve glimlach kijkt hij Arnold weer aan. “Zelfbediening.”

Anderhalf uur later komen de mannen weer terug in de werkkamer van Tobias, hun buiken gevuld met prutjes van tonijn uit blik met mayonaise, heetgestraalde magnetronhamburgers en zure augurken - de kost voor de komende tijd. Tussen slokken slappe koffie door hebben zij elkaar kunnen bekogelen met wetenschappelijk gekleurde vragen, vaktermen, theorieën en zweempjes levensbeschouwing. Met een open geest en gespitste oren heeft Arnold ervan genoten, maar op geen enkel moment is hem iets verteld wat zijn brein echt in hogere toeren liet draaien. Het mysterie dat zijn gedachtes al dagen in zijn greep houdt, de inhoud van het daadwerkelijke onderzoek, is niet aan bod gekomen. Ook het andere onderwerp, dat sinds kort als een onafgemaakt verhaal in zijn hersenpan ligt te sudderen, is niet

aangesneden. Nu hij weer terug is in het kantoor van Tobias ziet hij zijn kans schoon en vraagt er terloops naar.

Er verschijnt een brede grijns op het gezicht van Tobias – weer onderuitgezakt in zijn bureaustoel – zodra hij naar het meisje op de foto vraagt.

“Dat, jongeman, is mijn dochter,” verkondigt hij zichtbaar overlopend van trots. Vervolgens pakt hij het lijstje van zijn bureau, kijkt er met een blik vol vertedering eventjes naar en geeft het daarna door aan Arnold. “Mooi, hè?” Arnold staat hemzelf niets meer dan een zacht knikje toe. Op de foto ziet hij een prachtige jongedame; lang, zwart haar en de helderste ogen die hij ooit heeft gezien: blauwe, omkadert met spitse wenkbrauwen en scherpe randen. Ze zit op een grote kei in een oud bos terwijl ze schuin langs de camera de verte in tuurt. Rechtsonder staat in sierlijke letters een naam geschreven en een datum genoteerd: *juli 2016*.

“Is dat haar naam?”

“Ja, zo heet ze. Ze heeft ook nog een tweede naam: Sophia. Deze foto heeft ze mij gestuurd vanuit Parijs toen ze door Europa backpackte, hij is gemaakt in de Ardennen. Deze kopie heb ik hier uitgedraaid; er stonden hier een paar lege fotolijsten toen ik aankwam. Hier was ze nog net tweeëntwintig.”

“Bijna even oud als ik dan. Ik was toen net drieëntwintig geworden, in juni.” Arnold geeft het lijstje terug. Haalt pas nu zijn ogen ervan af. Het valt hem op dat er geen enkele andere fotolijst op het bureau staat. Hij moet de neiging om naar haar moeder te vragen onderdrukken. Niet enkel om te gretig en nieuwsgierig over te komen, maar ook omdat hij de afwezigheid interpreteert als een soort waarschuwing. Een voorteken dat ieder die ernaar vraagt bestraft zal worden met een verwijtend stilzwijgen. Eerst meer vertrouwen winnen.

Tevens begint zijn honger voor informatie omtrent het onderzoek weer de overhand te krijgen. “Meneer Blaeu?”

“Tobias.”

Sukkel. Je spreekt je nieuwe mentor toch niet aan alsof hij de imposante vader van je nieuwe vriendin is?

“Sorry.” Als de schaduw van een wolk trekt er een stilte over het tweetal. Met een zachte glimlach vraagt Tobias wat hij wilde vragen. De zonnestrallen keren terug en de schoonzoon voelt zich geaccepteerd.

“Nou, ik vroeg me af; het onderzoek wat je hier doet. Waar gaat dat precies over? Er is mij maar weinig verteld, alleen dat het met de zon te maken had, verder niets. Uit voorzorg, is mij verteld.”

“Natuurlijk, jij denkt nu zeker dat wat ik doe uiterst geheim is. Dat valt wel mee hoor. Wat ik onderzoek is niet zo schokkend dat niemand anders het zou mogen weten, het is alleen dat dit hier, deze bovengrondse bunker, wel geheim is.” Arnold knikt begrijpend. “Zij, of alleen hij, hebben mij de opdracht gegeven om uit te zoeken waarom de zon feller is geworden.”

“Feller?”

“Ja, feller. Oké, niet écht feller. Het is niet zo dat de zon meer licht uitzendt, meer straling. Als dat het was, had de hele wereld het al geweten.” Tobias lacht even tegen zichzelf en laat daarna een korte stilte vallen, alsof hij zojuist de zin heeft bedacht waarmee hij een langlopende discussie eindelijk in zijn voordeel ten einde kan brengen. “De zon is meer neutrino’s gaan uitzenden.” Het is niet moeilijk voor Arnold om te bedenken wat deze uitspraak betekent. Het neutrino: het enigmatische, haast ondetecteerbare bijproduct van de zon zijn kernfusie; een compleet neutraal deeltje zo klein en ongenaakbaar, dat het overal doorheen vliegt. Twee